Kiskjatõrjeaiad

Korraliku karjaaia rajamine on soodne ja pikaajalist kasu toov investeering. Tõhus kiskjatõrjeaed hoiab kariloomad selleks ette nähtud karjamaal ning metsloomad, sealjuures kiskjad, kariloomadest eemal väljaspool aeda. Paremini toimivaks on osutunud elektrikarjuse või elektri- ja võrkaia kombinatsiooni kasutamine. Elektrikarjusest aeda on suhteliselt kerge rajada ja hooldada, see kestab õige hoolduse korral aastaid ning suurendab väga oluliselt kariloomade kaitset. Peamiseks aia tööd määravaks faktoriks on loomadele aiaga kokkupuutes edasiantav elektrilaeng. Paar korda löögi saanud loom hoidub edasisest aiaga kokkupuutest ning tõke jääb talle läbimatuks. Elektriaia tõkestusvõimet võib suurendada erinevate visuaalsete (tuules liikuvad plastik- või fooliumiribad, plinkivad tuled), akustiliste või lõhnapeletitega. Täiendavaid peletusviise on soovitav aja jooksul varieerida.

Kiskjatõrjeaia parameetrite määratlemisel on arvestatud Eesti ja teiste Euroopa maade kogemuse järgset toimimise tõhusust, rajamise ja hooldamise lihtsust, maksumust (kulutõhusust), vastupidavust, visuaalsust ja loomakaitselisi nõudeid.

Kiskjatõrjeaiaks loetakse karjamaad ümbritsevat vähemalt 5-traadilist elektrikarjust, mille alumine traat on maapinnast kuni 20 cm kõrgusel ning ülemine elektritraat või -lint maapinnast vähemalt 1,1 m kõrgusel. Samuti loetakse karjamaad kaitsvaks kiskjatõrjeaiaks eraldiasetseva ülemise ja alumise elektritraadi või elektrilindiga võrkaeda, mille võrgu alumine serv toetub täies ulatuses maapinnale, võrgu kõrgus on vähemalt 1,1 m, võrgust väljaspool asetseb elektrikarjuse traat maapinnast kuni 20 cm kõrgusel ja võrgu kohal elektritraat kõrgusega maapinnast 1,1 m. Kiskjatõrjeaiana võib kasutada ka vähemalt 1 m kõrgust elektrikarjuse võrku.

Kuna enamasti üritavad kiskjad aeda läbida maapinna lähedal karjusetraatide vahelt, aiavõrgu alt või silmadest läbi pugedes, tuleb eriti tähelepanelik olla alumiste liinide paigutuse ja töökorras oleku suhtes. Kui karjamaa paikneb ebatasase reljeefiga maastikul, peab ka karjaaed maapinna kulgemist järgima. Hoolikas peab olema aia üle kraavide, maapinnalohkude, kiviaedade jms viimisel, et elektrikarjuse traadi ja maapinna vahele ei jääks kiskja läbipugemist võimaldavat ruumi. Kindlasti tuleb traatides pingelangu vältimiseks aia alune taimkattest regulaarselt vaba hoida. Võrkaia kasutamise puuduseks on traatvõrgu lähiümbrusest keerukas rohu eemaldamine ning seetõttu ajapikku rohtu- ja kõdusse kasvamine. Samuti venivad traatvõrgust aiad lumerohketel talvedel lume raskuse all välja, kahjustuvad võrgu kinnitused ja aiapostid. Nii kaotavad võrkaiad kiiresti oma vormi ning nende kaitsetõhusus väheneb.

Üldised soovitused elektrikarjusest kiskjatõrjeaia rajamiseks:

- ✓ püsiaia korral kasutada korralikult maasse rammitud ilmastikukindlaid aiaposte
- ✓ kiskjatõrjeaias kasutada ülemise või eelviimase liinina 10…20 mm laiust taralinti, mis parandab aia väljapaistvust nii kari- kui metsloomadele
- ✓ puidust värava korral paigutada ka värava ette ja kohale karjusetraat

- ✓ elektrikarjuse traadid peavad olema korralikult pingutatud ning aia alune ja selle lähiümbrus rohust ja võsast puhas
- ✓ aia pikkus ja vooluagregaadi võimsus peavad olema vastavuses
- ✓ kontrollida regulaarselt aia terviklikkust, maanduse kvaliteeti ja voolupinget aias – kiskjatõrjeaed toimib vaid siis, kui ta on korralikult pingutatud ja pingestatud.

Viimati uuendatud 03.11.2026